

Sok hasznos és követendő tanácsot hallhattunk tőle, többek között azt, hogy miért is érdemes beszerezni a megyei napilap cikkeinek digitális változatát a nyomdától.

György Károlyné igazgató (Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom) *Digitalizálás egy városi könyvtárban* címmel tartott előadást. A borítékokban, dobozokban eldugva tárolt komáromi képeslapgyűjtemény digitalizálásának hasznosságáról, technikájáról beszélt.

A témában utolsókén *Herczigné Mlakár Erzsébet* igazgatóhelyettes (megyei könyvtár, Tatabánya) hallgathattuk meg, aki a József Attila Megyei Könyvtárban folyó ez irányú munkát ismertette. Szót ejtett honlapunk kialakításáról, elektronikus könyvtárunk megnyitásáról, a *Téka/Téma* című megyei szakmai folyóiratunk és az *Új Forrás* nevű irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat digitalizálásáról is.

A nap zárásaként bemutatásra került a József Attila Megyei Könyvtár 2004-es évkönyve.

A IV. ODR-konferencia Tatabányán (2004. szeptember 27.)

A Komárom-Esztergom megyei könyvtári hét hagyományos országos programja a negyedik alkalommal szervezett ODR-konferencia, azaz az Országos Dokumentumellátási Rendszerhez tartozó könyvtárak könyvtárközi kölcsönzéssel foglalkozó munkatársainak találkozója. Ebben az évben már, a megyei önkormányzat és a Nyitra Megyei Önkormányzat művelődési bizottsága együttműködési szerződésének értelmében, természetesen ezen a tanácskozáson is képviseltették magukat a nyitrai könyvtárosok.

Kenyéri Katalin, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma könyvtári főosztályának munkatársa szólt az ODR létrehozásának körülményeiről, elmondta, hogy az elmúlt fél évtizedben két és félszeresére nőtt a könyvtárközi kölcsönzések száma. Az eredményeket komoly fejlesztések előzték meg, évente átlagosan százmillió forinttal támogatják a rendszer könyvtárait. Emellett támogatják a könyvbeszerzést, a telematikai fejlesztést, biztosították a postaköltséget (ebben az évben, sajnos, a keret már kimerült, ennek oka a könyvtárközi kölcsönzés erőteljes felfutása és a postai díjak inflációt is meghaladó növekedése). A következő években folytatják a

könyvtárak számítógéppel történő ellátását, hogy minden könyvtárban legyen internet, és, amennyiben ez lehetséges, ne a dokumentumok utazzanak, hanem elektronikusan küldjük az anyagokat. (Ennek hátránya, hogy a jelenleg érvényes szerzői jogi törvény értelmében az így küldött dokumentumok csak helyben olvashatók. Ez természetesen nem vonatkozik az interneten megjelenő anyagokra, amelyek korlátlanul letölthetők és nyomtathatók, igaz, nem is kell őket könyvtárközi kölcsönzéssel kérni.)

A szerzői jogi törvényről különböző fórumokon több ízben volt már szó az elmúlt években, de a téma – nem utolsósorban a folyamatos változások, valamint az európai uniós jogharmonizáció miatt – kimeríthetetlen; elsősorban a másolatok készítésénél jelentkezik a problémák. Új fogalmak is kerültek a törvénybe, például nyilvános könyvtár helyett nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtár, és kimondja, hogy másolat készítése jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját még közvetve sem szolgálhatja. (Ez elég tág fogalom, nem is mindig egyértelmű az értelmezése. Nem haszontalan tehát a törvény további tanulmányozása.)

Bakonyi Géza a MOKKA/ODR fejlesztésről tájékoztatta a tanácskozás résztvevőit. A legfontosabb feladat jelenleg a technikai háttér biztosítása, hiszen már most több mint kétmillió rekord az állomány, és átlagban napi négyszáz látogatója van az adatbázisnak. Könnyen megjósolható, hogy ez az őszi-téli időszakban folyamatosan növekszik. A két rendszer párhuzamos működtetése nem hatékony, az összeolvasztás mindenképp indokolt. További tartalmi finomításokra is szükség van, a katalogizálás pontosításától a lelőhely-nyilvántartás módosításáig.

Kürti Lászlóné a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés helyzetéről beszélt. A munkatársak egyik gondja a kért dokumentumok azonosítása. Ehhez több nemzetközi közös katalógust is ismertetett az előadó. (Az egyszerűség kedvéért javaslom, hogy a kollégák induljanak el a konyvtar.lap.hu oldalról, ott megtalálják a világ legnagyobb könyvtárainak katalógusait, és találnak közös katalógusokat is.) Sajnos az információáramlás egyik legfőbb akadálya a posta. A tavalyi átszervezés miatt nagyon sok volt a késés, ez a könyvtárak közötti kapcsolatokat is rontja. Nőtt a külföldi kölcsönzések költsége is – az olvasóktól jelenleg is hatszáz forintot kérünk.

A tanácskozás végén az aktuális gondokat beszélték meg a résztvevők. Ezúton is felhívjuk a figyelmet arra, hogy a szegedi könyvtár egy könyvtárnak egyszerre csak hat kötetet kölcsönöz, így a kérések továbbítására nincs is módunk, minden könyvtár önállóan küldje a kérést, ha onnan akarja megkapni. Azt is tudni kell, hogy a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár már csak olvasótermi használatra küld el könyvet. Az a magánvéleményem, hogy a könyvtárközi kölcsönzés az elmúlt évek alatt – nem utolsósorban gyorsaságának, megbízhatóságának köszönhetően – olyan mértékben nőtt, hogy azzal nem tudott lépést tartani a könyvtárak támogatása. Oda kell figyelni az elektronikus könyvtári lehetőségekre, a digitalizálási terveknél is fel lehetne használni az itt szerzett tapasztalatokat, mert a nehézségek ellenére kiemelten fontos szolgáltatásról van szó.

Takács Anna

Látogatás a Neumann-házban

A XXXIII. könyvtári hetek zárásaként 2004. október 5-én Komárom-Esztergom megye könyvtárosai ellátogattak a Neumann-házba.

A szakmai fórumot *Bánkeszi Lajosné*, a Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ igazgatója nyitotta meg. Bevezetőjében röviden beszámolt a Neumann-ház eddigi tevékenységéről, céljairól és feladatairól.

A fórum ezután az előre összeállított kérdéseinkre kapott kimerítő válaszadással folytatódott. Kíváncsiak voltunk arra, hogy mit érdemes digitalizálni városi vagy megyei szinten, hogyan készítsünk el egy digitalizálási tervet (mire kell odafigyelni). Ha a digitális terv elkészült, akkor hogyan kezdjük neki a munkának? Egyáltalán érdemes-e, szabad-e megfelelő technikai háttér és szakmai tudás nélkül bármihez is kezdeni?

A kétórás beszélgetés során megismerkedtünk a szövegdigitalizálás folyamatával, annak nehézségeivel, az azt megelőző munkálatokkal, hardver- és szoftver-feltételeivel is. Hallhattunk a Neumann-ház dolgozói által szervezett sgml- és xml-tanfolyam hasznosságáról és a tervezett új szolgáltatásokról, a *Balassi-kiállításról* és a *Jeles napokról* is.

Látogatásunk több okból is nagyon hasznos volt. Egyfelől megismerkedhettünk egy digitális könyvtárban folyó munkával és annak nehézségeivel. Másodsorban pedig azzal a megnyugtató érzéssel térhettünk haza, hogy a Neumann-ház munkatársaitól bármikor segítséget, tanácsot kaphatunk, ha például egy helyismereti anyag digitalizálásába kezdünk.

Ábrahám Mónika

Összefoglaló a Komárom-Esztergom megyei és a Nyitra megyei könyvtárak 2004. évi együttműködéséről

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat és a Nyitra Megyei Önkormányzat művelődési bizottsága által kötött szerződésnek megfelelően 2004-ben több olyan rendezvény volt, amely a könyvtárakat és könyvtárosokat érintette.

Április 5-én a József Attila Megyei Könyvtárban szakmai napot tartottunk, amelynek fő célja az volt, hogy a megye, valamint a megyénkkel határos nyitrai járás magyar nemzetiségi ellátást végző könyvtárosai megismerjék a könyvtári terület stratégiai céljait, annak legfontosabb feladatait, illetve a megyei könyvtárnak azokat a szolgáltatásait, amelyek segíthetik a könyvtárakat a feladatok megoldásában.

Június 7-én Nyitra megyei könyvtárosok, a Nyitra megyei könyvtár, a lévai, a topolcsányi, a komáromi és az érsekújvári regionális közkönyvtárak igazgatói és munkatársai látogattak Komárom-Esztergom megye szlovák nemzetiségi közösségi könyvtáraiba, összesen húszan. A könyvtáros delegáció a József Attila Megyei Könyvtárba érkezett, majd a szlovák nemzetiségi könyvtári ellátásban részesülő tardosi, vértesszőlősi könyvtárat és a tatabányai városi könyvtár bányászati fiókkönyvtárát kereste fel.

Szeptember 20-án a József Attila Megyei Könyvtárban került sor a XXXIII. Komárom-Esztergom megyei könyvtári hetek megnyitójára. Ennek a szakmai napnak a vendége volt Révkomáromból a szlovákiai Duna Menti Könyvtár igazgatónője, kollégáival együtt.

Szeptember 27-én a Komárom-Esztergom megyei könyvtári hetek programjához kapcsolódva rendeztük meg az ODR (Országos Dokumentumellátási Rendszer) nyegedik konfe-